

KWARTAALBLAD VOOR DE KRING PRAKTISERENDE BOOMVERZORGERS

KPB Nieuwsbrief

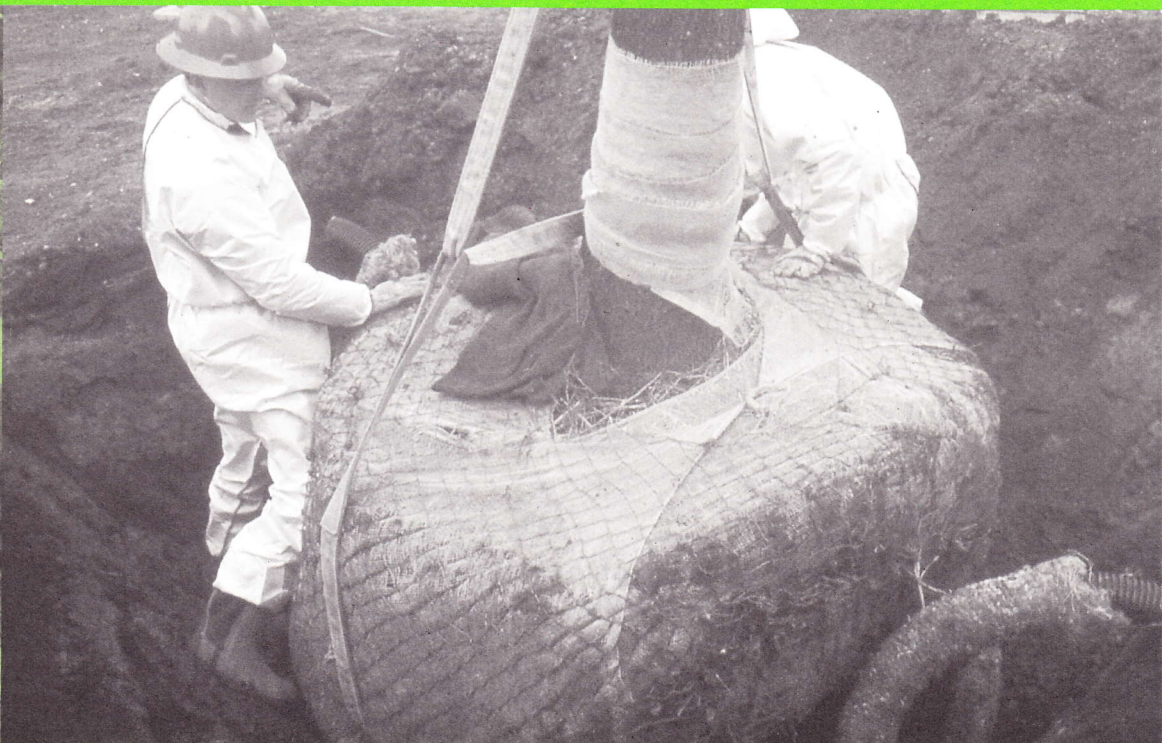
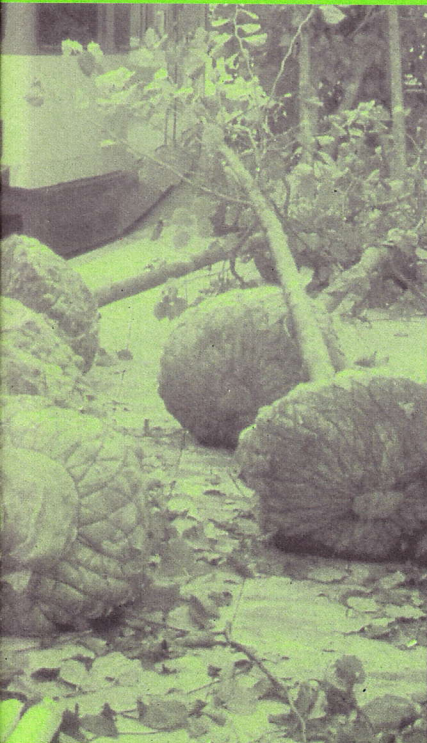
Themadag zaterdag 10 december 2005
Takkenbreekdag

Themadag zaterdag 11 februari 2006
Algemene Ledenvergadering

ISA
DUTCH CHAPTER

**de NVB Gleditisia's met DeepRootplaten
opgetild en uitgeschud Plaaginsecten bij bomen**

JAARGANG 8 **25** HERFST 2005

Planten met draadkluit riskant?

In het land van onze grote broer, Amerika, woedt al enkele jaren een vrij stevige discussie over de schade die een draadkorf kan aanrichten als deze niet wordt verwijderd bij aanplant. Voor een aantal boomverzorgers over de oceaan is het allang duidelijk: door jute en draadkorf niet van de kluit te verwijderen kan deze vóór aanplant niet onderzocht worden op gebreken aan de wortels. In Nederland planten de meesten braaf zoals de kweker het wil én wat het gemakkelijkste (= goedkoopste) is. Maar hebben we dan niet te maken met dezelfde problemen?

Citaten uit een brief van een kritische Amerikaanse boomverzorger (Dave Ryan). Hij heeft bezwaar tegen een onderzoeksbeurs van ruim 100.000 dollar die het National Urban and Community Forestry Advisory Council kort geleden aan Gary Watson heeft gegeven om een onderzoeksteam te vormen dat zich buigt over dit specifieke probleem.

"Ik heb foto's gestuurd naar Bonnie Appleton (die samenwerkt met Gary Watson - VvA) van verminkte wortelkluiten die ik heb opgegraven, na telefoontjes van mensen die zich afvroegen waarom hun bomen doodgingen. Een van de boomverzorgingsbladen publiceerde een artikel van Dr. Appleton's onderzoek naar de draadkorven. Ja, we hebben draadkorven en jute nodig om de bomen te kunnen vervoeren. Daarna moet het verwijderd worden." (...) "Is het omdat wij, boomverzorgers, (door dit onderzoek - VvA) de antwoorden aanreiken die het boomkwekerij-bedrijfsleven graag wil horen? Als dat niet zo is, waarom besteden we meer geld aan iets wat we allang weten? Waarom kwamen we, na uitgebreide bijeenkomsten in Illinois een jaar of twee terug over dit onderwerp, met het antwoord dat het goed is om het draad en materiaal rond de wortels te laten maar om de draadkorven te veranderen? Waar is het gezonde verstand gebleven?"

Dave Ryan, Tree Releaf, Green Lake, WI

Gedeelte uit een reactie op deze brief van Bonnie Appleton in hetzelfde nummer van Arborist News

"Het werk dat Gary Watson en ik doen is noodzakelijk omdat, afgezien van de Arborist News lezers, veel andere sectoren van het groene bedrijfsleven zich niet bewust zijn van het belang van onderwerpen als plantdiepte en de materialen die de wortelkluit omgeven. Een groot gedeelte van de boomkwekerijsector lijkt te ontkennen dat dergelijke discussiepunten zouden kunnen bestaan, gezien het feit dat de garantie niet meer geldt als de met jute en draadkorf omgeven wortelkluit niet wordt gehandhaafd bij het aanplanten. Dus niet: gaas verwijderen, wortelkluit zichtbaar maken én de bewortelingsdiepte vaststellen etc. En wie bevindt zich tussen een onwillige boomkweker en een kwade boomverzorger? De groenaannemer. Ik zou graag veel boomkwekers meesleuren naar oudere tuinen en parken en ze het opgraven van wortelkluiten laten aanschouwen zodat ze deze problemen kunnen zien. Maar we krijgen ze niet eens zo ver dat ze naar praktijkdagen en opleidingsbijeenkomsten komen." (...)

Door jute en draadkorf niet van de kluit te verwijderen kan deze vóór aanplant niet onderzocht worden op gebreken aan de wortels. Zodoende is geen zicht op ernstig afknellende of draaiende wortels in de kluit. Tevens is ook de wortelhal vaak onzichtbaar, waardoor bomen te diep geplant worden. Tenslotte kunnen door het langzame verteren van de draadkorf wortels worden afgeknelld door het ijzerdraad, hetgeen een negatief effect heeft op de opname van voedingsstoffen, die noodzakelijk is voor het aanslaan en de goede groei van de boom.

Hier volgt de samenvatting van de publicatie van een vooronderzoek over dit onderwerp in Amerika (Appleton, 2004).

In het volgende nummer de reacties hierop van twee Nederlandse boomkwekers en twee grootverbruikers van bomen en de ervaringen van onze lezers!

¹In: Arborist News, het blad van de ISA
(International Society of Arboriculture), februari 2005

DE DRAADKORFDISCUSSIE

Het gemak van de draadkluit bij transport wordt door niemand betwist. De discussie in Amerika draait er om of draadkorven een significant gevaar vormen als ze zonder enige verandering of aanpassing aan de kluit gelaten worden bij aanplant. Veel kwekerijen zeggen dat het verwijderen van de draadkluit onnodig is. Zij vrezen dat het verwijderen van de draadkluit leidt tot een beschadiging van de wortelkluit of stabiliteitsproblemen en geven dus meestal geen aanslaggarantie als de verpakking rond de kluit verwijderd of veranderd is. Anderzijds wordt in de bestekken/voorschriften echter vaak specifiek aangegeven dat de draadkorf geheel of gedeeltelijk verwijderd moet worden. Hierdoor komen landschapsaannemers in een no-win situatie:

MOGELIJKE SCHADE DOOR DRAADKORVEN AAN BOOMWORTELS

De schade die gemeld wordt door boomverzorgers ontstaat niet in de eerste jaren, maar na verloop van tijd, als de jute is vergaan en de draadkorf vaak nog intact is.

De eerste draadkorven waren gemaakt van niet gegalvaniseerd staal draad, waarvan aangenomen werd dat ze binnen enkele jaren zouden wegroesten en dus geen potentieel gevaar konden opleveren voor de kluit. Echter, volgens Watson en Himelick (1997) kunnen draadkorven tot 30 jaar onder de grond intact blijven. Appleton zelf heeft verscheidene draadkorven in de lente en zomer van 2003 opgegraven. Veel van deze draadkorven, waarvan bekend was dat ze 15 tot 18 jaar in de grond hebben gezeten, waren nog steeds intact, hoewel gecorrodeerd en nog steeds moeilijk te breken.

Lumis rapporteert in 1990 dat de draadsterkte van de boomkorven erg langzaam vermindert onder de grond. Dit betreft zowel gegalvaniseerd als niet gegalvaniseerd draad. Na 4 jaar is de sterkte van gegalvaniseerd draad slechts met 5% afgenomen. Niet gegalvaniseerd draad, dat wel gecorrodeerd was, verloor slechts 3% van zijn sterkte. Lumis stelde vast dat zowel (weinig) zuurstof als (veel) vocht op verschillende dieptes in de bodem geen significante invloed hebben op de snelheid van corrosie.

Terwijl Carpenter in 1987 schrijft dat vele duizenden bomen zijn geplant met draadkluit waarbij weinig problemen zijn geconstateerd, stellen Watson en Himelick in 1997 vast dat de bovenzijde van de stamvoet of brede wortelaanzetten ingroeien in de bovenste horizontale korfdraden. Hierdoor worden de wortels deels geringd en het transport door de vaten beperkt. Na nog wat voorbeelden hiervan, concludeert Appleton dat, hoewel wortelweefsel eventueel om de draden van de draadkorf heen kan groeien en zelfs weer aan elkaar kan groeien, het herstel van een onbeperkt vaattransport diverse jaren kan duren. Gedurende de tijd van een beperkt transport door de vaten kan de boom gestresst raken, waardoor andere problemen kunnen ontstaan, inclusief insecten-aantastingen en ziektes, instabiliteit, een beperkte scheutgroei, tot aftakeling en afsterving (Sellers 1983; Lumis 1990; Watson en Himelick 1997).

Inhoud

Jaargang 8 - nummer 25 - herfst 2005

pagina 1	Planten met draadkluit riskant? <i>Veronica van Amerongen</i>
pagina 5	NVB <i>Remco Valk</i>
pagina 7	Boekbespreking <i>Els Couenberg</i>
pagina 8	Gleditsia's met DeepRoot platen opgetild en uitgeschud <i>interviews Hans Kaljee</i>
pagina 13	Plaaginsecten bij bomen <i>Hans van Selm</i>
pagina 15	Bestuursmededelingen

Themadagen

De komende themadagen staan gepland op de tweede zaterdag van de even maand:
10 december 2005 en 11 februari 2006.

Weet je een interessant onderwerp voor een themadag?
Neem contact op met Willy van der Vorst, Vaarselstraat 48
in Someren, tel. 0493 49 50 93.

Zaterdag 10 december

Takkenbreekdag

Op welke takken kun je zonder problemen gaan lopen en aan welke takken kun je gaan hangen?
Niet alleen de boomsoort, maar ook het jaargetijde en weersinvloeden spelen een belangrijke rol bij de sterkte van takken. Willy van der Vorst start deze middag met een korte introductie over sortimentskennis. Hans Brand laat een filmpje zien over klimtechnieken van apen. Vervolgens komt het vellen van dode bomen aan bod. Eddy Bouwmeester zal een presentatie verzorgen over het klimmend afvangen en Jelte Buddingh' zal ons iets vertellen over topankers. Tot slot gaat Walter Hak in op de krachtenleer bij bomen. Na elke spreker is er gelegenheid tot het stellen van vragen en discussie.

Locatie cursistencentrum IPC Groene Ruimte
Koningsweg 35, Schaarsbergen (Arnhem)

Zaal open 12.30 uur, soep en broodjes
Start programma 13.00 uur

Zaterdag 11 februari 2006

ALV

De themadag en de Algemene Ledenvergadering.

Kijk voor routebeschrijvingen, de exacte locatie en de laatste details over de themadagen op de website van de KPB: www.kpb-isa.nl. Voor de themamiddagen geldt de gebruikelijke € 10,- regeling, inclusief soep en broodjes.

“De in onze kwekerij gebruikte kluitverpakking (jute en draadkorf) bestaat uit materiaal dat makkelijk in de bodem vergaat. Wij adviseren deze verpakking bij het planten niet te verwijderen, omdat de kluit zo bijdraagt tot een betere stabiliteit van de boom. De grotere stabiliteit ondersteunt de haarwortelvorming.”

Citaat uit de nieuwste catalogus van Lappen Baumschulen, Handleiding, p.593

Ook als het transport van stoffen door de vaten niet is verzwakt kan de draadkorf instabiliteitsproblemen geven. Op diverse locaties is waargenomen dat na zware wind bomen omwaaiden die afbraken aan de rand van of net buiten de draadkorf die nog intact gebleven was. Dit gebeurde 7 tot 10 jaar na aanplant.

Het blijkt dat, ondanks de besteksaanwijzing om de draadkorf te verwijderen, veel aannemers deze in zijn geheel om de kluit laten zitten. De belangrijkste motivatie van aanhemers om dat te doen is tijdwinst. Het verwijderen van jute en draadkorf kost tijd en het kan lastiger zijn om de boom rechtop te zetten zonder de wortelkluit te beschadigen als de boom gaat verzakken na het planten. Echter, door het onderste deel van de wortelkluit consequent te stabiliseren tijdens het planten zal voorkomen worden dat stevige wortelkluiten zullen verschuiven. Hierdoor zullen ze gewoonlijk niet achteraf te hoeven worden rechtgezet.

INTERNET ONDERZOEK

Bij het doorzoeken van ruim 50 sites op het internet constateerde Appleton dat de overgrote meerderheid van de informatieve sites het (deels) verwijderen van de draadkorf aanbevelen (zie bijvoorbeeld Kuhns, 2005). De sites die dat niet doen zijn bijna uitsluitend van de groothandelskwekerijen zelf.

DRAADKORF FABRIKANTEN

Uit onderzoek onder acht draadkorffabrikanten die produceren voor boomkwekerijen bleek, dat de vergankelijkheid van het materiaal in de grond niet een van de hoofditems is bij de productie. Van belang bij het grootste deel van de fabrikanten was bijvoorbeeld dat de draadkorven gegalvaniseerd waren, zodat ze buiten opgeslagen konden worden zonder dat ze vóór gebruik zouden roesten of anderzijds achteruit zouden gaan. Twee fabrikanten van voornamelijk gegalvaniseerde draadkorven hadden zelfs de duurzaamheid in de grond als belangrijke doelstelling.

DRAADKLUITONDERZOEK

Maart 2003 is door Appleton c.s. gestart met een veldonderzoek. Binnen dit onderzoek zijn bomen aangeplant waarbij de draadkluit op vier manieren is behandeld:

1. volledig gehandhaafd;
2. volledig verwijderd;
3. de bovenste lussen en de horizontale draadwinding verwijderd;
4. de draadkorf verticaal doorgeknipt en de twee helften in het plantgat neergelegd.

ALTERNATIEVEN

Op dit moment bestaat geen goed economisch alternatief voor draadkorven om bomen te oogsten. Sommige bedrijven gebruiken zware containers, waarvan de zijanten verwijderd kunnen worden na aanplant. In Europa schijnt een korf te zijn getest van afbreekbaar plastic, volgens een publicatie uit 1981 (Gardner-Young), maar daar is verder niets meer over terug te vinden in de literatuur. Voor struiken en kleine bomen gebruiken sommige kwekerijen een uitvouwbare draadkorf, gemaakt van dun, niet gegalvaniseerd, los geweven staal. Deze draadkorven beginnen twee weken na aanplant al af te breken in de bodem en zijn compleet vergaan binnen twee jaar. Of deze dunne draadkorven geschikt zijn voor grotere boomkluiten moet nog vastgesteld worden.

Vrij recent is een plastic container geïntroduceerd door Maywood Evergreen in Minnesota, waarvan de zijanten kunnen worden verwijderd. Dit product moet nog serieus getest worden.

Veronica van Amerongen
vvaboom@xs4all.nl

OPROEP

Gaarne reacties van boomverzorgers die (langdurige) ervaring hebben met bomen met draadkluit en/of boomverzorgers die bomen na vele jaren hebben opgegraven die met draadkluit geplant waren. In het volgende nummer worden deze reacties verwerkt. Uiteraard wordt de tekst van het artikel eerst ter goedkeuring voorgelegd aan alle mensen die gereageerd hebben.

Literatuur:

- Appleton, B. (2004). Wire baskets-current products and their handling at planting, in: Journal of Arboriculture, july 2004.
- Kuhns, M. (2005). Forestry extension, Utah State University, update tot 21.6.2005 (<http://extension.usu.edu/forestry/Home>).